

НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ РІВНЯ B2 РОЗПІЗНАВАННЮ ДИСКУРСИВНИХ СТРАТЕГІЙ У АНГЛОМОВНОМУ ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ (НА ПРИКЛАДІ ПЛАТФОРМИ X)

TEACHING B2-LEVEL STUDENTS TO RECOGNISE DISCOURSE STRATEGIES IN THE ENGLISH-LANGUAGE DIGITAL ENVIRONMENT (THE X PLATFORM AS A CASE STUDY)

У статті розглянуто педагогічний потенціал навчання студентів рівня B2 розпізнаванню дискурсивних стратегій в англomовному цифровому середовищі на прикладі платформи X. На основі положень Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти (CEFR) обґрунтовано, що розуміння та опанування дискурсивними стратегіями є важливим чинником переходу з рівня B2 до C1. На матеріалі політичного контенту платформи X (зокрема дискурсу Дональда Трампа) окреслено ієрархію універсальних дискурсивних стратегій – конструювання позитивного іміджу та руйнування іміджу опонента. Вони підпорядковуються глобальному стратегічному наміру впливу на аудиторію й реалізуються через низку субстратегій і риторичних технік, спрямованих на емоційну, раціональну та підсвідомісну сфери впливу адресата. Особливу увагу приділено ролі мультимодальності (текст, зображення, графічне виділення, емодзі) у формуванні когнітивних схем і підвищенні переконливості аргументації. У педагогічному аспекті доведено, що аналіз дискурсивних стратегій сприяє розвитку ключових комунікативних компетенцій за CERF: лінгвістичної, соціолінгвістичної та прагматичної. Запропоновано комплекс вправ для розвитку кожної з комунікативних компетенцій, який націлений на розширення лексичного діапазону студентів, формування граматичної згучності, уміння інтерпретувати конотації, алюзії, гумор і реєстрові відмінності, уміння визначити інтенції мовця та мету повідомлення. Підкреслено, що робота з автентичними мультимодальними текстами соціальних мереж сприяє не лише мовленнєвому розвитку, а й формуванню навичок XXI століття – критичного мислення, креативності, інформаційної грамотності та міжкультурної комунікації.

Ключові слова: гумор, дискурсивні стратегії, комунікативна компетенція, мультимодальність, навички XXI століття, соціальні мережі, платформа X, CEFR.

The article explores the pedagogical potential of teaching B2-level students to recognize discourse strategies in the English-language digital environment using the X platform as a case study. Drawing on the provisions of the Common European Framework of Reference for Languages (CEFR), it is substantiated that understanding and mastering discourse strategies is an important factor in students' transition from level B2 to level C1. Based on the political content of the X platform (particularly Donald Trump's discourse), the study outlines a hierarchy of universal discourse strategies – constructing a positive self-image and tarnishing the opponent's image. These strategies are subordinated to a global strategic intent to influence the audience and are implemented through a set of sub-strategies and rhetorical techniques targeting the emotional, rational, and subconscious spheres of the addressee's perception. Special attention is paid to the role of multimodality (text, image, graphic highlighting, emojis) in shaping cognitive schemes and enhancing the persuasiveness of argumentation. From a pedagogical perspective, the study demonstrates that the analysis of discourse strategies contributes to the development of key communicative competences defined by the CEFR – linguistic, sociolinguistic, and pragmatic. A set of exercises is proposed for developing each of these competences, aimed at expanding students' lexical range, fostering grammatical flexibility, and building the ability to interpret connotations, allusions, humor, and register differences, as well as to identify the speaker's intentions and communicative goals. It is emphasized that working with authentic multimodal texts from social media fosters not only language development but also the formation of 21st century skills such as critical thinking, creativity, information literacy, and intercultural communication.

Key words: 21st century skills, CEFR, communicative competence, discourse strategies, humour, multimodality, social media, X platform.

УДК 378.147:81'42:004.738.5
DOI <https://doi.org/10.32782/ip/89.8>
Стаття поширюється на умовах ліцензії CC BY 4.0

Мелешенко О.О.,
orcid.org/0000-0002-7283-5213
докт. філос.,
доцент кафедри ділової іноземної мови та перекладу
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

Олійник Н.А.,
orcid.org/0000-0001-8650-8646
канд. філол. наук,
доцент кафедри ділової іноземної мови та перекладу
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

Постановка проблеми у загальному вигляді.

У сучасному світі цифрової комунікації соціальні мережі стали не лише джерелом інформації та інструментом соціальної взаємодії, а й потужним засобом впливу на користувача. Особливо вразливою до такого впливу є молодь, яка щодня занурена в потік мультимодального контенту. Дослідження підтверджують, що соціальні мережі перетворилися на реальний соціальний простір, важливий для самоідентифікації та емоційного зв'язку молоді з іншими, де мультимодальний контент (зображення, реакції, відео) істотно формує їхній досвід і уявлення про світ [1, 2].

З-поміж англomовних соціальних мереж особливу роль відіграє платформа X (колишній Twitter), яка постає не лише засобом розваги, а й потужним каналом впливу. Саме тут користувачі стикаються зі стислим, емоційно насиченим і нерідко маніпулятивним дискурсом, що формує їхні погляди на події, людей і явища. Відповідно до теорії культивативності (Cultivation theory) Дж. Гербнера та Л. Гросса [3], тривала взаємодія з медіаконтентом сприяє утворенню специфічного сприйняття реальності, яке відображає повторювані меседжі з медіапростору. При цьому дослідження засвідчують, що дискурс у мережі X характеризується

високим рівнем емоційної поляризації та токсичності, а автоматизовані акаунти активно сприяють поширенню дезінформації й ненадійного контенту, посилюючи маніпулятивний ефект [4]. У такому контексті особливої актуальності набуває навчання розпізнаванню дискурсивних стратегій, які використовують автори постів для цілеспрямованого впливу на читача.

Звідси випливає, що вивчення стратегічної природи англomовного контенту на платформі X має особливе значення в освітньому процесі, зокрема для студентів рівня B2 за Загальноєвропейськими Рекомендаціями з мовної освіти (Common European Framework of Reference for Languages – CEFR [5]). За шкалою CEFR студенти рівня «Незалежний користувач» (Independent User – B2) зазвичай орієнтовані на змістове розуміння тексту, проте не завжди здатні виявити приховані риторичні техніки чи інтенції автора, особливо коли йдеться про англomовний мультимодальний текст. Формування навичок аналізу дискурсивних стратегій, які використовуються в цифровому середовищі, сприяє переходу студентів на рівень «Досвідчений користувач» (Proficient User – C1), у межах якого мовець «може розуміти розгорнуте висловлювання, навіть якщо воно не має чіткої структури, а зв'язки між його частинами лише імплікуються й не виражені явно» [5, с. 48]. Саме ці аспекти й зумовлюють актуальність проведеного дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

У сучасних міждисциплінарних дослідженнях соціальні мережі розглядаються як середовище формування ідентичності та соціальної взаємодії молоді [1, 2]. У межах теорії культивування Дж. Гербнера та Л. Гросса [3] обґрунтовано вплив повторюваних медіамеседжів на сприйняття реальності, що аналізується й у цифровому дискурсі. Окрему увагу дослідники приділяють емоційній поляризації та поширенню недостовірного контенту в соціальних мережах [4]. В освітній площині зростає інтерес до розвитку медіаграмотності та критичного мислення як складових цифрової компетентності, що забезпечують здатність розпізнавати маніпулятивні дискурсивні стратегії у мультимодальному середовищі.

Метою статті є висвітлення педагогічного потенціалу навчання студентів рівня B2 виявленню та інтерпретації дискурсивних стратегій у англomовному сегменті платформи X. Для досягнення цієї мети було визначено такі завдання: 1) розкрити сутність дискурсивних стратегій та їхню мультимодальну природу в англomовному цифровому середовищі; 2) проаналізувати приклади реалізації універсальних дискурсивних стратегій у політичному дискурсі; 3) обґрунтувати педагогічний потенціал аналізу дискурсивних стратегій в англomовному цифровому просторі у навчанні англійської мови студентів рівня B2, визначивши комунікативні компетенції, що формуються внаслідок

цього процесу, та запропонувавши приклади вправ для їх розвитку.

В основі запропонованого підходу – результати дисертаційного дослідження автора [6], присвяченого когнітивно-мультимодальному аналізу дискурсивних стратегій англomовного політичного твітінгу Дональда Трампа.

Виклад основного матеріалу. Згідно зі шкалою CEFR, студенти рівня B2 «можуть розуміти основні ідеї складних текстів на конкретні та абстрактні теми, включно з технічними дискусіями у своїй галузі спеціалізації; <...> можуть продукувати чіткі, детальні тексти на широкий спектр тем і пояснювати власну точку зору щодо актуального питання, наводячи аргументи «за» та «проти» різних варіантів» [5, с. 54]. Також зазначається, що він «може застосовувати різні стратегії для досягнення розуміння, включаючи звернення уваги на основні моменти та перевірку розуміння за допомогою контекстуальних підказок» [5, с. 60].

У свою чергу, мовець рівня C1 «може детально розуміти широкий спектр довгих, складних текстів, з якими можна зіткнутися в соціальному, професійному або академічному житті, визначаючи найдрібніші деталі, включаючи ставлення та приховані, а також висловлені думки» [5, с. 56]. Він також «володіє навичками використання контекстуальних, граматичних і лексичних засобів для визначення ставлення, настрою та намірів мовця, а також для прогнозування подальшого розвитку повідомлення» [5, с. 60].

Таким чином, розуміння та опанування дискурсивними стратегіями, які можна визначити як цілеспрямований спосіб організації мовлення задля досягнення впливу на адресата, є важливим чинником поступового переходу студентів з рівня B2 на рівень C1. Варто підкреслити, що поняття дискурсивної стратегії охоплює не лише передачу інформації, а й «комунікативний *намір мовця*, сформований на підставі використання суспільного досвіду для власних індивідуальних потреб і бажань, і *мовну об'єктивізацію* цього наміру, що надає йому інтерактивного статусу через *осмислення вербалізованого наміру* усіма суб'єктами» [7, с. 85].

У сучасному цифровому середовищі такі стратегії здебільшого набувають мультимодального характеру, поєднуючи текст, зображення, відео, шрифти, кольори, емодзі тощо. Взаємодія різних семіотичних ресурсів посилює комунікативний ефект, але водночас ускладнює інтерпретацію змісту, особливо для студентів, які звикли до лінійного «шкільного» тексту. Когнітивний вимір аналізу полягає у вивченні того, як вербальні й невербальні ресурси спільно активують механізми сприйняття, інтерпретації та запам'ятовування інформації. У політичному дискурсі платформи X мультимодальність підсилює емоційний ефект повідомлень,

сприяє формуванню когнітивних схем (frames) і підвищує переконливість аргументації. Для освітнього контексту це означає, що студенти мають не лише аналізувати зміст повідомлень, а й усвідомлювати, як мультимодальні ресурси впливають на мислення, емоції та оцінки аудиторії.

Платформа X є типовим прикладом середовища, у якому реалізуються як моно-, так і мультимодальні дискурсивні стратегії. Її специфіка полягає у лаконічності повідомлень (до 280 символів), що спонукає авторів висловлюватися стисло, але водночас максимально ефективно, активно залучаючи мультимодальні засоби комунікації.

У межах власного дисертаційного дослідження, присвяченого політичному твітер-дискурсу Дональда Трампа, було з'ясовано, що така комунікація має ієрархічну організацію: глобальний стратегічний намір впливу на аудиторію реалізується через локальні дискурсивні стратегії – конструювання позитивного іміджу та руйнування іміджу політичного опонента. Вони, у свою чергу, конкретизуються в субстратегіях і тактиках, об'єктивованих за допомогою моно- й мультимодальних риторичних технік. Ці техніки спрямовані на різні сфери свідомості реципієнта – емоції, раціональне мислення, волевиявлення та підсвідомість [6, с. 22–23]. Варто наголосити, що виявлені закономірності властиві не лише політичному дискурсу, а й більшості соціально-комунікативного контенту в мережах – від реклами до блогів.

Стратегія конструювання позитивного іміджу реалізується низкою моно- й мультимодальних субстратегій, кожна з яких відповідає певній соціально-комунікативній ролі та спирається на визначений тип цінностей. Так, субстратегія демонстрації патріотизму (роль ПАТРИОТ) втілюється передусім через риторичну техніку декларування та емотивного зараження. Для цього застосовуються номінації на позначення патріотичних почуттів (любові, відданості, гордості, підтримки), стилістичні фігури та тропи, у тому числі мультимодальні (наприклад, вербально-візуальні метонімії чи метафори типу «ТРАМП-ПРЕЗИДЕНТ Є СУПЕРМЕН»), що формують образ відданого патріота. Такі номінації активують у свідомості адресата емоційно навантажені концепти, а висловлення загалом справляють вплив на емоції та почуття [6].

У корпусі висловлювань Д. Трампа емотивно-оцінні номінації представлені кваліфікаційними прикметниками (great state of Tennessee, incredible people, beautiful West Virginia, amazing state of Tennessee, free, beautiful and very successful country, greatest country in the world), іменниками з виразною ціннісною конотацією (heroes, treasure, patriots), а також дієслівними словосполученнями, що позначають ритуалізовані акти вшанування (we salute our great American flag; we

proudly commemorate heroic and honorable patriots) [6, с. 112–115]. Такі одиниці поєднують позитивну оцінку з емоційною експресивністю, сприяють емотивному зараженню й формуванню уявлення про Д. Трампа як відданого патріота своєї країни.

Протилежна за спрямованістю стратегія руйнування іміджу опонента реалізується через субстратегії дискваліфікації та дискредитації, які ґрунтуються на різних типах негативної оцінки. Субстратегія дискваліфікації пов'язана з негативною телеологічною оцінкою, тобто зображенням опонента як неспроможного досягати цілей, зокрема ефективно виконувати професійну діяльність. Об'єктами критики стають ділові, професійні та інтелектуальні якості опонента [6, с. 141]. Характерною для цієї субстратегії є риторична техніка доведення, орієнтована на раціональне мислення. Наприклад: *Crimea was TAKEN by Russia during the Obama Administration. Was Obama too soft on Russia?* [8]. У першому реченні Трамп нагадує про анексію Криму Росією за каденції Б. Обами, а в другому – ставить риторичне запитання, яке імплікує позитивну відповідь і створює інференцію про неспроможність Обами ефективно виконувати президентські обов'язки.

Субстратегія дискредитації ґрунтується на негативній етичній оцінці опонента як такого, що порушує моральні чи навіть правові норми. Прикладом є допис: *The Democrats want to abolish ICE, which will mean more crime in our country. I want to give ICE a big cheer! Vote Republican in November* [8]. Тут протиставляються малефективні наміри демократів і бенефективний намір Трампа (риторичний прийом антитези). Імператив *Vote Republican in November* перетворює повідомлення із констатації на заклик до дії (риторична техніка спонукання), впливаючи на волевиявлення реципієнта, тоді як антитеза посилює аргументацію.

Окрему роль відіграє риторична техніка навіювання, що впливає на підсвідомість адресата й визначається як «процес впливу на психічну сферу людини, пов'язаний зі зниженням критичності у разі сприйняття та реалізації змісту, що навіюється» [9, с. 229]. На платформі X навіювання досягається за допомогою аранжування (патернізації) мовлення та графічного виділення. Наприклад: *Your vote will lead us to Greatness. Your vote will unleash a new GOLDEN AGE! Your vote will MAKE AMERICA GREAT AGAIN! GREATER THAN EVER BEFORE! VOTE TRUMP!* [8]. Повторювані синтаксичні конструкції у поєднанні з графічним виділенням створюють ефект навіювання, закріплюючи у свідомості електорату думку про необхідність голосування за Д. Трампа на виборах 2024 року. Імплікується, що саме його перемога відкриє «золотий вік» та принесе США безпрецедентний розквіт, що слугує втіленню субстратегії демонстрації патріотизму.

Педагогічний потенціал виявлення дискурсивних стратегій. Виявлення та інтерпретація дискурсивних стратегій в англomовному сегменті платформи X має значний педагогічний потенціал у викладанні англійської мови студентам рівня B2, оскільки безпосередньо сприяє розвитку їхніх лінгвістичної, соціолінгвістичної та прагматичної компетенцій, визначених Загальноєвропейськими Рекомендаціями з мовної освіти CEFR.

Робота з дискурсивними стратегіями в автентичних мультимодальних текстах соціальних мереж сприяє розвитку лінгвістичної компетенції, що, відповідно до CEFR (розділ 5.1 [5, с. 130–136]), охоплює такі компоненти, як загальний лінгвістичний діапазон, граматична й лексична точність і контроль, фонологічна та орфографічна компетенції.

Аналіз дискурсивних стратегій у соціальних мережах активізує лексичний діапазон, оскільки знайомить студентів із широким спектром сучасної політичної, медіа- та цифрової лексики, включно з неологізмами, колоквіалізмами, ідіомами й метафоричними виразами, типовими для онлайн-комунікації. Завдяки цьому студенти розширюють словниковий запас і навчаються добирати точні лексичні засоби відповідно до контексту.

Паралельно розвивається граматична компетенція, адже під час аналізу автентичних постів і коментарів студенти спостерігають гнучке використання синтаксичних структур, типових для неформального мережевого дискурсу: еліпсисів, інверсій, неповних речень, скорочених форм. Це допомагає усвідомити функціональну варіативність граматичних конструкцій і розуміти, чому точність висловлювання може змінюватися залежно від складності комунікативного завдання, як це зазначено в CEFR.

Також важливою складовою є семантична компетенція, яка формується через інтерпретацію конотацій, алюзій, натяків і підтекстів, властивих цифровому політичному дискурсу. Це сприяє розвитку здатності розуміти значення у контексті, а не лише на рівні словникового тлумачення.

Не менш актуальними в процесі вивчення дискурсивних стратегій в цифровому просторі є орфографічна та фонологічна компетенції. Робота з короткими онлайн-текстами (твіти, підписи до зображень, хештеги) спонукає студентів звертати увагу на особливості цифрової орфографії – нестандартні написання, скорочення, вживання символів і емодзі як елементів смислотворення. Паралельно формуються навички фонологічного контролю, що можуть відпрацьовуватися через озвучування постів або коментарів, імітацію відеоповідомлень чи подкастів, у яких реалізуються певні дискурсивні стратегії. Відповідно, для розвитку вищезазначених компетенцій студентам можна запропонувати такі види діяльності:

Визначити ключові лексичні засоби, за допомогою яких реалізується певна дискурсивна

стратегія у постах політика або офіційного акаунта ЗМІ; пояснити їхнє значення, конотації та прагматичну функцію. Знайти приклади неологізмів, колоквіалізмів, ідіом або метафор, що підсилюють обрану стратегію, і визначити їхню роль у формуванні ставлення аудиторії (розвиток лексичної компетенції).

Проаналізувати, які синтаксичні структури (еліпсис, інверсія, паралелізм, риторичні питання) використовуються для втілення певної дискурсивної стратегії; трансформувати короткі пости у розгорнуті тексти, зберігаючи комунікативну інтенцію, і пояснити, як граматичні зміни впливають на переконливість, тональність і ступінь емоційності висловлювання (розвиток граматичної компетенції).

Виявити графічні засоби реалізації дискурсивних стратегій (великі літери, пунктуаційні повтори, емодзі, хештеги) та визначити, як вони підсилюють впливові або емоційне забарвлення повідомлення. Підготувати усну інтерпретацію посту з відтворенням інтонаційних засобів, що відповідають комунікативній меті стратегії (наприклад, переконання, критики, залучення аудиторії) (розвиток орфографічної та фонологічної компетенції).

Аналіз дискурсивних стратегій у соціальних мережах також сприяє розвитку соціолінгвістичної компетенції, оскільки допомагає студентам усвідомити соціальний вимір мовлення – тобто, як мова використовується для встановлення, підтримання чи регулювання соціальних відносин. Відповідно до CEFR [5, с. 136], соціолінгвістична компетенція охоплює знання та вміння, необхідні для розпізнавання лінгвістичних маркерів соціальних ролей і відносин, дотримання конвенцій ввічливості, розрізнення регістрів, діалектів і акцентів, а також для адекватного добору мовленнєвих засобів у конкретному соціальному контексті.

Аналіз дискурсивних стратегій у цифровому середовищі допомагає студентам ідентифікувати, як комуніканти використовують гумор, іронію, сарказм чи алюзії для досягнення певного соціального ефекту – створення близькості, висміювання опонента або демонстрації належності до певної групи. Таке усвідомлення є ключовим показником соціолінгвістичної доречності та міжкультурної компетентності. Уміння інтерпретувати подібні стратегії сприяє не лише глибшому розумінню смислів, закладених у повідомлення, але й розвитку вміння підтримувати ефективну комунікацію в ситуаціях різного рівня формальності. Такий підхід є особливо актуальним у глобалізованому онлайн-дискурсі, де співіснують офіційні, іронічні, неформальні й гібридні форми спілкування. З огляду на це, для студентів рівня B2 доцільно пропонувати наступні вправи:

Порівняння дискурсивних стратегій, тактик й риторичних технік у різних регістрах. Проаналізувати пости офіційного акаунта політика та

неформальні коментарі користувачів, визначити, як змінюються стратегії взаємодії залежно від ролей комунікантів і комунікативної мети.

Інтерпретація гумору й алюзій. Визначити, у яких випадках гумор чи сарказм слугують засобом створення власного іміджу, а коли – інструментом поляризації чи критики.

Виписати приклади звертань, маркерів ввічливості чи іронічних висловів із постів користувачів платформи X; визначити, яку дискурсивну стратегію вони реалізують та яку соціальну функцію виконують.

Такі завдання розвивають у студентів здатність усвідомлено інтерпретувати соціальні смисли та стратегічні наміри комунікантів, формуючи комунікативну гнучкість, що забезпечує природне, ефективно й культурно чутливе спілкування на рівнях B2–C1.

Виявлення дискурсивних стратегій у соціальних медіа сприяє розвитку прагматичної компетенції, яка, відповідно до CEFR, охоплює вміння ефективно організувати, структурувати й реалізувати мовлення в реальному комунікативному контексті [5, с. 139–142]. Вона включає кілька

взаємопов'язаних компонентів – дискурсивну, функціональну та компетенцію точності висловлювання.

Дискурсивна компетенція передбачає вміння логічно організувати висловлювання, підтримувати когерентність і когезію тексту, використовувати засоби зв'язку, логічні та темпоральні конектори. Для розвитку цієї складової студентам рівня B2 можна запропонувати вправу:

Переписати серію твітів або коротких повідомлень публічної особи у вигляді логічно зв'язного абзацу, дотримуючись принципів тематичного розвитку, послідовності й узгодженості аргументів.

Така вправа сприяє формуванню навичок тематичного розгортання, структурування думки та логічного підсилення аргументів, що відповідає шкалам «Тематичний розвиток», «Когерентність і когезія» у CEFR.

Функціональна компетенція пов'язана з умінням розпізнавати комунікативні наміри, визначати інтенції автора та добирати мовні засоби для їх реалізації. Для її розвитку можна застосувати завдання:

Визначити інтенцію автора (наприклад, інформування, критика, самопрезентація), підтвердити

Таблиця 1

Компетенції та приклади завдань для аналізу дискурсивних стратегій студентів рівня B2 у цифровому середовищі

Компетенція (відповідно до CEFR)	Зміст компетенції	Приклади завдань для студентів рівня B2
Лінгвістична	Лексичний і граматичний діапазон, точність і контроль; орфографічна та фонологічна компетенції	1. Визначити неологізми, ідіоми, колоквиалізми у постах політика; пояснити їхнє значення та функцію. 2. Проаналізувати граматичні особливості (еліпсиси, інверсії, неповні речення) та переписати пости у формі розгорнутих висловлювань, зберігаючи стиль. 3. Виявити роль емодзі, хештегів, скорочень у створенні емоційного ефекту; озвучити пост з інтонаційним підсиленням.
Соціолінгвістична	Адекватність використання мови залежно від соціального контексту; розуміння гумору, іронії, алюзій	1. Виписати приклади звертань і маркерів ввічливості, класифікувати їх за ступенем формальності. 2. Порівняти офіційні пости політика та неформальні коментарі користувачів; визначити реєстр, рівень прямоти, уживання гумору чи іронії. 3. Проаналізувати приклади політичного гумору або сарказму у твітах, пояснити, їхню роль у втіленні певної дискурсивної стратегії.
Прагматична (дискурсивна складова)	Уміння організувати висловлювання, забезпечувати когерентність і когезію	Переписати серію твітів політика у вигляді логічно зв'язного абзацу з дотриманням принципів тематичного розвитку та послідовності аргументів.
Прагматична (функціональна складова)	Розпізнавання комунікативних намірів, стратегій і риторичних технік	Визначити мету повідомлення (інформування, критика, самопрезентація); описати дискурсивні стратегії (конструювання / руйнування іміджу); визначити риторичні техніки (доведення, емоційне зараження, декларування, спонукання, навіювання).
Прагматична (точність висловлювання)	Здатність передавати смислові відтінки, уникати двозначностей, гнучко добирати засоби вираження	Створити власний короткий пост у стилі політичного твіту з використанням обраної дискурсивної стратегії (наприклад, дискредитації політичного опонента); обґрунтувати вибір мовленнєвих засобів.

прикладом мовленнєвих засобів; виявити дискурсивні стратегії (конструювання позитивного іміджу або руйнування іміджу опонента), описати риторичні техніки – доведення, декларування, емоційне зараження, спонування, навіювання.

Такі вправи допомагають студентам розвинути здатність аналізувати функції висловлювань і гнучко добирати мовні ресурси відповідно до комунікативної мети, що узгоджується зі шкалами «Функційна компетентність і мовленнєва гнучкість» у CEFR.

Крім того, подібні завдання формують елементи компетенцію точності висловлювання – уміння точно передавати смислові відтінки, визначати ступінь упевненості чи сумніву, а також уникати двозначностей. У більш складних версіях завдань студенти можуть бути залучені до реконструкції аргументативної структури або створення власних коротких постів із використанням певних дискурсивних стратегій, що сприяє одночасному розвитку точності, гнучкості та плавності висловлювання.

Узагальнені приклади таких завдань для студентів рівня B2 подано в Таблиці 1.

Крім вищенаведених комунікативних компетенцій, аналіз дискурсивних стратегій у англійському цифровому середовищі має потужний потенціал у формуванні так званих навичок XXI століття (21st century skills). До них належать креативність та інноваційність, критичне мислення, уміння розв'язувати проблеми та приймати рішення, ефективна комунікація, здатність до співпраці, інформаційна та ІКТ-грамотність, громадянська свідомість, особиста та соціальна відповідальність [10]. Освоєння цих навичок не лише розширює академічні можливості студентів, а й готує їх до активної участі у глобальному інформаційному суспільстві, де медіаграмотність та здатність до критичної інтерпретації інформації стають ключовими умовами успішної соціалізації та професійного розвитку. Використання матеріалів англійських соціальних мереж, зокрема платформи X, створює сприятливе середовище для розвитку цих умінь, оскільки поєднує навчання мови з опрацюванням актуального контенту, що потребує комплексного аналізу, міждисциплінарного підходу та інтерактивної взаємодії.

Висновки. У статті доведено, що навчання студентів рівня B2 розпізнаванню дискурсивних стратегій в англійському цифровому середовищі сприяє переходу до рівня C1 за шкалою CEFR завдяки розвитку лінгвістичної, соціолінгвістичної та прагматичної компетенцій. Аналіз автентичних постів платформи X формує у студентів уміння виявляти риторичні техніки та інтерпретувати комунікативні інтенції, поєднуючи мовну та когнітивну складові розуміння. Робота з мультимодальним контентом забезпечує не лише мовний розвиток, а й формування цифрової компетентності

та навичок XXI століття – критичного мислення, креативності, медіаграмотності та міжкультурної чутливості. Запропонована методика може бути інтегрована до навчальних модулів з англійської мови для підвищення ефективності формування комунікативної компетенції студентів у цифровому середовищі.

Запропонований підхід також безпосередньо корелює з європейськими рамками розвитку цифрової компетентності (Digital Competence Framework for Educators – DigCompEdu [11]) та завданнями проєкту Erasmus+ DigiFLEd («Модернізація університетських освітніх програм з іноземних мов на основі інтеграції інформаційних технологій», 101128713-ERASMUS-EDU-2023-SVNE [12]). Формування вмінь аналізувати мультимодальний контент у соціальних мережах сприяє розвитку цифрової та медіаграмотності студентів, що охоплює критичне оцінювання онлайн-інформації, етичне використання цифрових ресурсів і відповідальну комунікацію у мережі. Такі результати навчання повністю відповідають компетентнісним напрямкам DigCompEdu – «Інформаційна та цифрова грамотність», «Створення цифрового контенту», «Комунікація та співпраця» – та сприяють реалізації стратегічної мети DigiFLEd щодо інтеграції інформаційно-комунікаційних технологій у мовну освіту і розвитку цифрової компетентності викладачів і здобувачів вищої освіти.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Angelini F., Gini G. L., Marino C., Van Den Eijnden R. Social media features, perceived group norms, and adolescents' active social media use matter for perceived friendship quality. *Frontiers in Psychology*. 2024. Iss. 15. Art. 1222907. DOI: 10.3389/fpsyg.2024.1222907.
2. Avci H., Baams L., Kretschmer T. A systematic review of social media use and adolescent identity development. *Adolescent Research Review*. 2025. Vol. 10. P. 219–236. DOI: 10.1007/s40894-024-00251-1.
3. Gerbner G., Gross L., Morgan M., Signorielli N. Living with television: The dynamics of the cultivation process. In: Bryant J., Zillmann D. (eds.). *Perspectives on Media Effects*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum, 1986. P. 17–40.
4. Shao C., Ciampaglia G. L., Varol O., Yang K., Flammini A., Menczer F.
5. The spread of low-credibility content by social bots. *Nature Communications*. 2018. Iss. 9. Art. 4787. DOI: 10.1038/s41467-018-06930-7.
6. Council of Europe. *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment – Companion volume*. Strasbourg: Council of Europe Publishing, 2020. 278 p. URL: <https://rm.coe.int/common-european-framework-of-reference-for-languages-learning-teaching/16809ea0d4> (дата звернення: 26.10.2025).
7. Мелещенко О. О. Дискурсивні стратегії англійського політичного твітінгу Дональда Трампа: когнітивний мультимодальний аналіз : дис. ... д - ра філософії : 035. Харків, 2021. 286 с.

8. Фролова І. Є. Стратегія конфронтації в англomовному дискурсі : монографія. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2009. 344 с.

9. Trump D. J. X (formerly Twitter). URL: <https://x.com/realdonaldtrump> (дата звернення: 26.08.2025).

10. Шпортун О. М., Матохнюк Л. О. Сугестивні психотехніки як засіб формування професійної компетентності психолога. *Габітус*. 2020. Вип. 2, т. 2. С. 227–236. DOI: 10.32843/2663-5208.2020.12-2.40.

11. Binkley M., Erstad O., Herman J., Raizen S., Ripley M., Miller-Ricci M., Rumble M. Defining twenty-first century skills. In: Griffin P., McGaw B., Care E.

(eds.). *Assessment and Teaching of 21st Century Skills*. London: Springer, 2012. P. 17–66. DOI: 10.1007/978-94-007-2324-5_2.

12. European Commission. *European Framework for the Digital Competence of Educators (DigCompEdu)*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2017. DOI: 10.2760/159770.

13. Erasmus+ CBHE Project DigiFLEd. *Modernisation of university education programmes in foreign languages by integrating information technologies* (101128713-ERASMUS-EDU-2023-CBHE). URL: <https://digifled.eu> (дата звернення: 26.10.2025).

Дата першого надходження рукопису до видання: 19.11.2025
Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 08.12.2025
Дата публікації: 30.12.2025